

Η ΚΑΣΣΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥΛΑΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

ταν ὁ Κοντομίχαλος, ὁ μπακάλης τοῦ χωριοῦ καὶ ζη-
ματίας, εἶδε τὴν ἄρρωστη γυναῖκα του νὰ χειροτε-
ρεύη, εἶπε μέσα του: «Μωρὲ μάτια μου, ἐτούτη συνά-
ζει γραφές... Καλὸ εἶναι νὰ ἐτοιμαζώμαστε γιὰ τὴν
κηδεία της, νὰ μὴ μᾶς πέσουν ὄλα μαζεμένα...»

Σὰ φρόνιμος λοιπὸν καὶ προβλεπτικὸς νοικοκύρης
ὁ Κοντομίχαλος τῆς ἀγόρασε τὸ σάβανο—τρεῖς πῆχες ἁμε-
ρικάνικο ἀπὸ τὸ δεύτερο—καὶ ὕστερα συλλογίστηκε νὰ τῆς
παραγγεῖλῃ καὶ τὴν κάσσα. Γιὰ τὴν τελευταία εἶχε ἀκόμη
κάποιο δισταγμὸ· γι' αὐτὸ εἶπε νὰ κἀνῃ ἔτσι μιὰ βόλτα
ἀπὸ τὸ μάστρο - Σούγελο, τὸ μαραγκό, νὰ πάρῃ μιὰ ἰδέα.

Ὁ Σούγελος ἦταν πλιότερο κλαδευτὴς παρὰ μαραγκός.
Μόνο σὰν δὲν εἶχε δουλειὰ στ' ἀμπέλια καὶ στοὺς ἐλαιῶνες
ἔμενε στὸ χωριὸ καὶ πλάνιζε σανίδες γιὰ καμμιὰ κασσέλα
ἢ γιὰ κανένα τραπέζι πού θὰ τύχαινε νὰ τοῦ παραγγεί-
λουν. Μικρὸ τὸ χωριὸ, δὲ μπορούσε νὰ τοῦ δίνῃ καθη-
μερινὴ δουλειὰ στὴ μαραγκοσύνη του, ἂν καὶ ἄλλος τῆς
τέχνης αὐτῆς δὲν ἦτανε. Πλάνιζε λοιπὸν μιὰ σκάφη καὶ
σιγοτραγουδοῦσε ὁ Σούγελος, ὅταν ἀγνάντευε τὸν Κοντο-
μίχαλο νᾶρχεται. «Βρὲ τὸν τσιγγούναρο, τὸ μοναχογένῃ, τί
νὰ θέλῃ ἀπὸ μένα;» ρώτησε τὸν ἑαυτοῦ του.

—Καλημέρα, μάστρο Γιάννη, εἶπε ὁ Κοντομίχαλος.

—Χμ, καλημέρα νὰ λέμε καὶ νὰ βρισκώμαστε... Πῶς ἀπὸ τὰ λημέρια μας;

—Ἔ, περνοῦσα ἀπὸ τὸ δρόμο κ' εἶπα νὰ μπῶ... Δουλειὲς βλέπω...

—Χμ, δὲ βαρειέσαι... Μικροπράματα... Ἄς μὴν ἦταν τὸ κλαδευτήρι... Ἐκεῖνο μᾶς βγάζει πέρα... Ἄμ, φεύγω ἐγὼ αὔριο καὶ σᾶς ἀφήνω γιὰ κάνα μῆνα καί... βλέπουμε.

—Μπά! Καὶ γιὰ ποῦ, ὦρα καλή, μάστρο Γιάννη;

—Γιὰ ποῦ ἄλλου; Γιὰ τὴν Περαχώρα. Ἐκεῖ εἶν' ἀμπέλια καὶ σταφίδες γιὰ κλάδεμα. Ἐδῶ μαραζώνει κανεὶς.

Καὶ ἀρχίνησε μιὰ πολυλογία, γιὰ τὶς μιζέριες τοῦ χωριοῦ, γιὰ τὶς ἀναποδιὲς τῶν συχωριανῶν του, συντροφεύοντας τὴ γλῶσσα μὲ τὴν πλάνη. Καὶ τὰ φλεσουρίδια, φλὶς, φλὶς, ξεπετιόντουσαν καὶ γλυστροῦσαν στὸ πάτωμα, σὰν ἄσπρα πλατεῖα φίδια ποὺ κουλουριάζονταν γρήγορα... Ὁ Κοντομίχαλος δὲν ἐπρόσεχε στὰ λόγια του. Αὐτὸς ἦτανε στὴν ἰδέα του βυθισμένος. «Ἐτοῦτος φεύγει αὔριο, ἔλεγε μέσα του, καὶ τὸ χωριὸ θὰ μείνῃ χωρὶς μαραγκό... Καὶ ἡ Κυριακούλα ποὺ πεθαίνει; Πῶς θὰ τήνε θάψω χωρὶς κάσσα; Ἔτσι, μέσα σ' ἓνα σεντόνι, γιὰ νὰ μὲ κατηγορᾶνε οἱ βρωμόγλωσσες χρόνια, ἢ νὰ στείλω νὰ φέρω κάσσα ἀπὸ τὴ χώρα γιὰ νὰ μοῦ κουστίση τὰ μαλλοκέφαλά μου;.. Τίποτα, αὐτὸς πρέπει νὰ μοῦ τὴ φτειάσῃ καὶ σύντομα μάλιστα...»

—Καί... δὲ μοῦ λές, κὺρ - Σούγελε, ἔτσι γιὰ μιὰ ἰδέα... γιὰ νὰ ξέρουμε... πόσο νὰ κουστίξῃ τάχα μιὰ σκάφη, ἔτσι λιγάκι μεγαλύτερη ἀπὸ τούτη;

—Ἐκατὸν τριάντα δραχμές.

—Πωπῶῶ! φώναξε ὁ τσιγγούνης μὴ μπορῶντας νὰ κρατηθῇ. Ἄμὴ τότε μιὰ κάσσα;

—Κάσσα; ρώτησε ὁ μαραγκὸς σταματώντας τὸ πλάνισμα καὶ κοιτάζοντας τὸ μπακάλη μὲ ἀπορία. Τί; ἀποφάσεις νὰ παραγγεῖλῃς ζωντανὸς τὴν κάσσα σου;.. Χμ, δὲν εἶν' ἄσκημη δουλειά. Ἔτσι τὴν κάνεις ὅπως θέλεις, τὴν ἔχεις σπίτι σου καὶ τὴ χαίρεσαι.

—Ὅχι γιὰ μένα., γιὰ τὴ γυναῖκα μου, ξέρεις... Εἶναι

ἄσκημα ἢ καιρομοίρα... μᾶς ἀφήνει χρόνους, ξέρεις... Τὸ λοιπόν, καλὸ εἶναι νὰ ἐτοιμαζώμαστε...

—Σωστά, σωστά... Ἐγώ, σήμερα κι' αὔριο εἶμαι δῶ.

Καὶ ὁ Σούγελος ξαναπῆρε τὴν πλάνη του καὶ ξακολούθησε τὴ δουλειά του, σιγοτραγουδώντας.

*Σήμερα κι' αὔριο εἶμαι δῶ,
ταχειὰ καὶ τὸ Σαββάτο,
τὴν Κυριακὴ σ' ἀφήνω γειά,
μῆλο μου ζαχαρῶτο.*

Στὸ τέλος ρώτησε :

—Λοιπόν, τὶ ἀποφασίσαμε;

—Νὰ τὴνε φτειάσουμε τὴν κάσσα... Μὰ συφερτικά, ξέρεις...

Ἔχομε κεσσάτια, μᾶστορή μου, καί...

—Καλά, καλά... Γιὰ τὴ συχωρεμένη τὴν Κυριακούλα ἄς εἶναι τρακόσες δραχμές... Ἔτσι γιὰ μιὰ καλὴ ψυχὴ.

—Τρακόσες δραχμέες!

Καὶ ὁ Κοντομίχαλος σηκώθηκε ἀπάνω καὶ ἄρχισε νὰ φωνάζη πὼς αὐτὸ ἦταν αἰσχροκέρδεια καὶ πὼς «οὔτε νὰ πεθάνη δὲ μπορεῖ κανεὶς τὴ σήμερον ἡμέρα» κλπ. Στὸ τέλος, ὅστερ' ἀπὸ πολλὰ παζαρέματα, φτάσανε στὶς διακόσες τριάντα, μὲ τὴ συμφωνία πὼς ὁ μᾶστορο - Σούγελος θᾶκανε σκόντο τὸν καιρὸ ποὺ θᾶφτειανε καὶ τὸ σταυρὸ γιὰ τὸ μνημα τῆς «μακαρίτισσας».

Ὅταν ὁ Κοντομίχαλος γύρισε σπῖτι του, βρῆκε τὴ γυναῖκα του σὲ ἄλλη κατάσταση. Μιὰ ξαδέερφη της ποὺ τὴν παρᾶστεκε, τοῦ εἶπε :

—Ὅτι ἔφυγε ὁ γιατρός.

—Ἐ, πὼς τὴνε βρῆκε;

—Λιγάκι καλύτερα, λέει...

Ὁ μπακάλης γούρλωσε τὰ μάτια :

—Καλύτερα; ! ρώτησε.

—Ναί, καὶ θὰ ξανάρθη αὔριο, λέει, νὰ γείνη ἡ... νὰ δῆς πὼς τὴν εἶπε... ἡ περικέν... ναί, ἔτσι, ἡ περικέντηση... Ἄν πιτύχη, λέει, τὴ γλύτωσε ἡ Κυριακούλα!

Ἡ πρώτη σκέψη πού τοῦρθε ἦταν νὰ τρέξη ἀμέσως στοῦ μαραγκοῦ καί νὰ σταματήσῃ τὴν παραγγελία τῆς κάσσας. Ναί, μὰ ἂν δὲν πετύχαινε ἡ παρακέντησις καὶ ἡ Κυριακούλα πέθαινε; τί γενόμεστε; Νὰ τρέξη στὴ χώρα χεϊμῶνα καιρό, πέντε ὥρες δρόμο μὲ τὸ μουλάρι, γιὰ κάσσα;.. Ἄ, ὄχι! Καλύτερα στὰ σίγουρα.

Πῆγε κοντὰ στοῦ κρεβάτι τῆς γυναίκας τοῦ κ' ἔσκυψε ἀπάνω της. Ἡ ἄρρωστη, γλωμῆ στοῦ θαμπόφωτο τῆς χαμηλοτάβανης κάμαρας, ἦταν πεσμένη σὲ βῦθος. Ἡ κοιλία της ἐφούσκωνε τὸ πάπλωμα κ' ἡ ἀνάσα της ἦταν βαρεία. «Ἄμ, δὲ βαρειέσαι, δὲν ἔχει ζωὴ ἡ κακομοίρα» συλλογίστηκε ὁ μπακάλης καὶ μέσα τοῦ στερεώθηκε ἡ ἀπόφρασις ν' ἀφήσῃ τὴν πλάνη καὶ τὸ σφυρὶ τοῦ μάστορο Σούγγελου νὰ κάνουν τὴ δουλειά τους.

Μὰ τὴν ἄλλη μέρα ἦρθε ὁ γιατρὸς μὲ τὰ ἐργαλεῖα τοῦ κ' ἔκανε τὴν ἐγχείρησις. Μιὰ λεκάνη βρώμικο ὑγρὸ βγήκε μέσ' ἀπὸ τὴν κοιλία τῆς ὑδρωπικῆς, πού ξεφούσκωσε καὶ γίνηκε ἴσια σὰν πιατέλα. Ἡ παρακέντησις πέτυχε καί, νὰ ποῦμε τὴν ἀλήθεια, ὁ Κοντομίχαλος δὲν ἔμεινε δυσανεστήμενος. Ἄν πέθαινε ἡ γυναίκα τοῦ, μὲ ποίονε θᾶχε νὰ μαλλιοτραβιέται;

Ἀπάνω στὴ φασαρία, ξέχασε δλότελα τὴν κάσσα. Ἐπειτα εἶχε πονέσει μὲ τὴ μπριτζόλα πού τοῦβγαλε ὁ γιατρὸς «πέντε κατοστάρικα ὁ ἀθεόφοβος!» Κ' ἔτσι πέρασε ἡ ἡμέρα χωρὶς νὰ τὸ καταλάβῃ...

Ἐκεῖ κατὰ τὸ σούρουπο, τὸ παιδί τοῦ μαγαζιοῦ ἔρχεται ἀπὸ τὴν πορτοῦλα τοῦ βάρου καὶ τοῦ λέει:

— Ἀφεντικό, πέρασε στοῦ μαγαζι πού σὲ ζητάει ὁ μάστορο-Σούγγελος ὁ μαραγκός.

Ὁ Κοντομίχαλος θυμήθηκε τὴν παραγγελία τοῦ καὶ κιτρίνισε. «Τώρα τί γινόμεστε;» Πηγαίνει, ὡς τόσο, καὶ βρίσκει τὸ Σούγγελο.

— Λοιπόν, ἡ κάσσα εἶν' ἔτοιμη, ἀπὸ τὸ μεσημέρι, λέει ἐκεῖνος. Στείλε τὸ παιδί νὰ τήνε πάρῃ, γιὰτι ἐγὼ αὔριο, πρωῖ-πρωῖ, φεύγω. Πάω στὰ κλαδέματα.

Ὁ μπακάλης ἔξυνε μὲ ἀμηχανία τὴ φαλάκρα τοῦ.

— Ἡ κάσσα, χμ, ἡ κάσσα... βέβαια... Ξέρεις ὅμως... ἡ γυναίκα μου...

— Ἔ;

— Ἐχει ζωὴ ἀκομη, φαίνεσθαι... Τῆς κάναμε ἐγχείρηση καὶ πέτυχε, ξέρεις...

Ὁ Σούγελος ἔγινε κατακόκκινος, σὰν παντζάρι. Καὶ τί τὸν ἐμελλε αὐτόνε; Αὐτὰ ἦταν δικές του δουλειές. Ἄς ζήσει κι' ἄς γεράση καὶ νὰ τήνε χαιρεταὶ τὸν Αὐγουστο... Αὐτὸς ἔλαβε μιὰ παραγγελία νὰ φτειάση μιὰ κάσσα, τόσο μακρὸς, τόσο φάρδος, ἀπὸ ἄσπρο σανίδι, μὲ φόδρα καὶ κεντίδια γύρω - γύρω καὶ γράμματα ἀπὸ ἀσημόχαρτο, καὶ παράτησε ὅλες τὶς ἄλλες δουλειές του γι' αὐτή... Καὶ τὴν ἔκανε ὁμορφη καὶ περιποιημένη πὺδ' οὐρχειται ἔτσι ζωντανὸς νὰ μῆς μέσα... Κ' ἔπειτα ἡ συμφωνία εἶναι συμφωνία. Τὶ κάθεσαι καὶ μοῦ λὲς τώρα;

— Μὰ τί νὰ τήνε κάνω χριστιανέ μου; Ἄφοῦ ἡ γυναίκα μου εἶναι «ἐχτὸς κινδύνου» λέει ὁ γιατρός... Κράτα τὴν ἔλδγου σου, μάστορη... Κάποιος χριστιανὸς θὰ συχωρεθῆ καὶ τήνε πουλᾷς... Χειμῶνας εἶναι... ἀρρώστειες... Κορακοζῶητοι δὲν εἴμαστε...

Ὁ καυγᾶς κράτησε πολὺ. Παρὰ λίγο νάρθοῦν στὰ χέρια.

Στὸ τέλος, ὁ μαραγκὸς ἔφυγε βλαστημώντας καὶ φοβερίζοντας πὸς θὰ ἐκδικηθῆ.

Τὴν ἄλλη μέρα ὁ Σούγελος ἔφυγε ἀπὸ τὸ χωριό. Πῆγε στὴν Περαχώρα, στὰ κλαδέματα, καὶ τὸ μαγαζί του ἔμεινε κλειδωμένο κι' ἀμπαρωμένο.

Περάσανε δυὸ μῆνες. Ἡ Κυριακούλα σηκώθηκε ἀπὸ τὸ κρεβάτι καλὰ γιατρεμένη καὶ τώρα ἦτανε φρέσκια καὶ ροδοκόκκινη σὰ φραντζόλα. Ἄπὸ τὴν ὑπόθεση τῆς κάσσας δὲν ἤξερε τίποτα κι' οὔτε μποροῦσε νὰ μάθῃ. Σταύρωνε τὴν κοιλίτσα τῆς εὐχαριστημένη — «στ' ἄγρια βουνά!» — ἔπλεξε τὴν κάλτσα τῆς σιτὸ λιακωτό, ἐτάιζε τὶς κόττες τῆς τς! τς! τς! — μαγεῖρενε τοὺς ντολμάδες τῆς — «νὰ γλύφης τὶς ἀμασκάλες σου» — καὶ εἶχε γεῖνει ξανά ἡ καλὴ καὶ ἀξία νοικοκυρά.

Ἐκεῖ κατὰ τὸν Ἀπρίλη, νάσου τότε πάλι στὸ χωριὸ τὸ Σούγελο. Ἡ πρώτη του ἐπίσκεψη ποὺ ἔκανε ἦτανε στὸ μαγαζὶ τοῦ Κοντομίχαλου. Στάθηκε στὴν πόρτα καὶ φώναξε:

— Θάρθῃς νὰ πάρῃς τὴν κάσσα ἢ ὄχι;

Ἡ Κυριακούλα, ποὺ καθότανε σὲ μιὰ γωνιά τοῦ μαγαζιοῦ κ' ἔπλεξε, σήκωσε τὸ κεφάλι καὶ κοίταξε τὸν ἄντρα της σαστισμένη.

— Τὴν κάσσα; ρώτησε. Ποιὰ κάσσα;

Μὰ προτοῦ προφτάσῃ ὁ Κοντομίχαλος νὰ τῆς ἀπαντήσῃ μὲ καμμιά ψευτιά, ὁ ἐκδικητικὸς χωριάτης εἶπε:

— Τὴ δικιά σου, κυρά μου, τὴ δικιά σου, ποὺ εἶχε παραγγεῖλει ἐλόγου του, τὸν καιρὸ ποὺ ἦσαν ἄρρωστη... Τὴν παράγγειλε κ' ὕστερα μοῦ τὴν παράτησε, βλέπεις... Μὰ ἔννοια σου καὶ θὰ τότε μαγερέψω γώ!...

Κ' ἔφυγε φοβερίζοντας.

Νεκραμάρα ἔπесе τὴν ὥρα κείνη στὸ μαγαζὶ... Τὸ παιδί τοῦ μπακάλικου ἔλειπε. Τ' ἀντρόγυνο ἦτανε μόνο. Κοιτάχτηκαν στὰ μάτια. Ὁ ἄντρας κατέβασε τὸ κεφάλι, κ' ἦ γυναίκα, συγκινημένη, ἔβαλε τὰ κλάυματα:

— Ζωντανὴ μοῦ τήνε παράγγειλες τὴν κάσσα μου, βρὲ Νικολάκη;... Τόσο μὲ βαρέθηκες τὴν ἄμοιρη;...

Καὶ τὰ δάκρυά της δὲν εἶχαν σταματημὸ. Ἐκεῖνος δὲν εὔρισκε οὔτε ὅσο κουράγιο χρειαζότανε γιὰ νὰ δικαιολογηθῇ, καὶ τὴν ἄφηνε νὰ ξεθυμάνῃ.

Ὁ Σούγελος πήγαινε νὰ σκάσῃ ἀπὸ τὸ κακό του. Στὸ χωριὸ βασίλευε ὑγεία «γαῖδουρινή», ὅπως ἔλεγε. Οἱ χωριάτες τρώγανε σὰ γουρούνια, πίνανε, δυναμώνανε καὶ κανεῖς δὲν ἐννοῦσε νὰ πεθάνῃ. Ἄλλοτε γινότανε καὶ κανένας φόνος, τώρα τίποτα. Διάφοροι πελάτες μπαίνανε στὸ μαραγκοῦδικό του νὰ τοῦ παραγγεῖλουνε σκαφίδια καὶ ἀλέτρια καὶ κουβάδες γιὰ τὰ μαγγανοπήγαδα, κανεῖς ὅμως κάσσα, ἔτσι ποὺ νὰ μπορέσῃ κ' αὐτὸς νὰ ξεβγάλῃ ἐκείνη δὰ ποὺ ἔστεκε ὀλόρθη σὲ μιὰ γωνιά καὶ τοῦ γρουσουῆζε τὸ μαγαζὶ. Κι' ὅπως τὴ χτυποῦσε ὁ ἥλιος καὶ ἡ σκόνῃ τοῦ δρόμου, τὰ πλουμίδια της ἀπὸ ἀσημόχαρτο ξεθωριάζανε, γίνηκαν ἀγνώριστα, τὸ πάνινο ντυμα της λερώθηκε κ' ἦ κάσσα τῆς Κυρια-

κούλας κατάντησε ἔλεεινή καὶ ἀξιοδάκρυτη. Ὁ Σούγελος τὴν ἔβλεπε καὶ νεύριαζε, κι' ἔβριζε τὸν Κοντομίχαλο, τὴ γυναῖκα του «τὴ γελάδα» κι' ὅλο τους τὸ σῶϊ — «τσιγγούνηδες καὶ μυγοξύγκηδες πέρα γιὰ πέρα, γενεὲς δεκατέσσερες!»

Ὁ Κοντομίχαλος μάθαινε τὶς βρισιές του κ' ἔλεγε: «Τὶ νὰν τοῦ κάνω, ἀδερφέ; Ζωντανοὶ θὰ πάρουμε τὴν κάσσα μας; Δὲν πάει νὰ κουρευέται λέω γώ...» Φαίνεται ὅμως πῶς τὸ βρισίδι τοῦ μαραγκοῦ τοῦ κούστιζε λιγάκι — στὸ χωριὸ γινότανε σούσουρο — κι' ἂν ἡ καρμιριά του δὲν ἦταν τόσο μεγάλη, θὰ πήγαινε νὰ δώση ἓνα τέλος στὸ ζήτημα γιὰ νὰ πάψουν κ' οἱ γκρίνιες τῆς Κυριακούλας.

Ἐν, ἀπόγεμα λοιπόν, πού τοῦ χρειάστηκε νὰ ἐπιδιορθώση ἓνα σακατεμένο σκαμνὶ τοῦ μαγαζιοῦ, τὸ βρῆκε πρόφαση γιὰ νὰ μιλήσῃ μὲ τὸ Σούγελο. Ἐκεῖνος, μόλις εἶδε τὸν Κοντομίχαλο νὰ μπαίνει μὲ τὸ σκαμνὶ στὸν ὄμο, προχώρησε ἄγριος, μὲ τὸ σκεπάρνι στὸ χέρι, καὶ φώναξε:

— Τί θέλεις ἐδῶ;! τί ζητᾷς;!

— Μὴν κάνεις ἔτσι, ἀδερφέ, εἶπε μαλακὰ ὁ Κοντομίχαλος.

Ἦρθα νὰ μιλήσουμε...

— Τί νὰ μιλήσουμε; Δὲν ἔχουμε τίποτα νὰ ποῦμε.

— Τίποτα;.. Οὔτε γιὰ... τὴν κάσσα;

Ὁ συμβιβαστικὸς τόνος τοῦ μπακάλῃ ἔκανε μαλακώτερο τὸ μαραγκό. Ἄφησε τὸ σκεπάρνι στὸν πάγκο καὶ εἶπε:

— Ἄν εἶν' ἔτσι... τότε... κάτσε.

Ὁ Κοντομίχαλος ἔβαλε κάτου τὸ σακατεμένο σκαμνὶ του καὶ κάθησε μὲ προσοχή. Κάμποση ὦρα σιωπῆ. Ἀπὸ τὸ ἔρημο στενοσόκακο δὲν περνοῦσε κανεὶς... Ἐπειτα ὁ μπακάλῃς, κοιτάζοντας χάμου καὶ ἀναμερίζοντας μὲ τὴν ἄκρη τοῦ ποδιοῦ μερικὰ φλεσουρίδια, ρώτησε:

— Λοιπόν... πόσα θέλεις;

— Τί θὰ πῆ πόσα θέλω; Τρακόσιες δραχμές.

— Τρακόσεες! φώναξε ὁ μπακάλῃς. Διακόσες τριάντα εἶχαμε συμφωνία!

— Καί... τόσον καιρὸ ποῦμεινε δῶ ἡ κάσσα;

— Ἄ, νὰ πληρώσω καὶ τὸ νοῖκι της τώρα; Καλὸ κι' αὐτό... Ἄς λείπη.

Καὶ σηκώθηκε νὰ φύγη. Ὁ Σούγελος τότε σταμάτησε.
— Καλά, τοῦ εἶπε, πάρτηνε διακόσιες τριάντα.

Μὰ ὁ Κοντομίχαλος, πρὶν μπῆ στὸ μαγαζί, εἶχε πάρει τὴν ἀπόφασή του. Καὶ τώρα, μὲ τόνο σταθεροῦ, εἶπε:

— "Ἀκουσε, μάστορη: Διακόσιες δραχμές. Πεντάρια παραπάνω... Αὐτὸ εἶν' ἓνα χλίβερο προῶμα, ἔν' ἀχρείαστο, νὰ λέμε... Ἐγὼ τὸ παίρνω ἔτσι γιατί... μπλεχτήκαμε, ἔτσι γιὰ ἓνα φιλότιμο, νὰ λέμε... Τὸ λοιπὸν διακόσες καὶ... νὰ μοῦ καρφώσης καὶ τοῦτο τὸ σκαμνὶ πὺν σαραβαλιάστηκε.

Ὁ Σούγελος τὸν ἐκοίταξε κίτρινος ἀπὸ τὸ κακό του.
"Ἄν μποροῦσε θὰ τὸν ἔτρωγε μὲ τὸ μάτι.

— "Ἄειντε, τοῦ λέει, φύγε! Δὲν τὴ δίνω.

— Καλά.

Καὶ ἤσυχα - ἤσυχα ὁ Κοντομίχαλος ξανάβαλε τὸ σκαμνὶ του στὸν ὄμο του καὶ βγῆκε στὸ δρόμο. Μὰ πρὶν προφτάσῃ νὰ κἀνῃ δέκα βήματα, ὁ Σούγελος ἔτρεξε πίσω του καὶ τὸν πρόκαμε.

— Λοιπὸν, δόσε μου καὶ τὸ σκαμνὶ σου, τοῦ εἶπε. Τὸ βράδι πὺν θὰ κλείσω, θὰ σοῦ φέρω τὴν κάσσα στὸ μαγαζὶ σου. Τί νὰ κάνω;..

Τὸ παιδί εἶχε ἀνάψει τὰ φῶτα στὸ μπακάλικο τοῦ Κοντομίχαλου, ὅταν ὁ Σούγελος ἔφτασε φορτωμένος μὲ τὸ νεκρικὸ κουτί. Ὁ μπακάλης τότε δέχτηκε εὐχαριστημένος γιατί τόσο συφερτικὰ ξεμπέρδευε τὴ δουλειὰ αὐτή, τοῦ πῆρε τὴν κάσσα ἀπὸ τὰ χέρια καὶ τὴν ἀκούμπησε στὴν ἀντικρινὴ γωνιά, ὄρθια.

— Καὶ γιὰ νὰ μὴ μένη τίποτα ἀναμεταξύ μας, εἶπε, θὰ σὲ πληρώσω ἀμέσως καὶ θὰ σὲ κερᾶσω κ' ἓνα κρασάκι...

"Ὅταν ὕστερ' ἀπὸ λίγο, ἡ κυρὰ Κυριακούλα, μπαίνοντας ἀπὸ τὴ μεσιανὴ πόρτα πὺν συγκοινωνοῦσε μὲ τὴν αὐλὴ τοῦ σπιτιοῦ, εἶδε τὸν ἄντρα της νὰ κἀθεται καὶ νὰ πίνῃ μὲ τὸν ὄρκισμένο ἔχτρό του, στάθηκε σαστισμένη. Μὰ ὅταν ἀντίκρουσε καὶ τὴν κάσσα, στητή, ἄσπρη, μὲ τὰ γράμματα Κ. Κ.
— Κυριακούλα Κοντομιχάλου! — καὶ τὸ σταυρὸ στὴ μέση,

κουτρουβαλιάστηκε ἀπὸ τὰ σκαλιά, προχώρησε στὴ μέση τοῦ μαγαζιοῦ καὶ σηκώνοντας τὰ χέρια ψηλά, ρέκαξε:

— Χριστὲ καὶ Παναγιά, τί εἶναι τοῦτο;!

Καὶ σωριάστηκε στὸ πάτωμα λιγοθυμισμένη.

Ὁ ἄντρας τῆς πετάχτηκε ἀπάνω καὶ προσπαθοῦσε νὰ τὴ συνεφέρῃ μπουχίζοντάς τὴ μὲ ξύδι στὰ μοῦτρα. Στὸ μεταξὺ ὁ Σούγελος ἔλεγε στὸ μπακαλόπουλο: «— Πάρε σὺ τὴν κάσσα ἀπὸ δῶ!.. Ἀποθῆκες ἔχετε. Ἐκεῖ κρύφτηνε.» Καὶ ὁ μαραγκὸς ἐβοήθησε τὸ παιδί νὰ τήνε κουβαλήσῃ, μὰ ὅταν βγῆκε ἀπὸ τὴν ἀποθήκη, ὁ μπακάλης δὲν ἦτανε στὸ μαγαζί. Τρομαγμένος, εἶχε τρέξει πλάγι νὰ πῆ τῆς ξαδέρφης τῆς νάρθη νὰ ξελιγοθυμίσῃ τὴν Κυριακούλα. Καὶ κείνη ἔμενε πάντα χάμου, ξαπλωμένη, μπουχισμένη μὲ τὸ παλιόχρασο ποῦ ὁ ἄντρας τῆς τὸ πουλοῦσε γιὰ τριανταφυλόξυδο, ἔλεινὴ καὶ ἀξιολύπητη. Ὁ Σούγελος ἔσκυψε ἀπάνω τῆς, τῆς ἔπιασε τὰ χέρια, ἄσπρα καὶ παχειά, καὶ ἄρχισε νὰ τῆς τὰ τρίβῃ. Σὲ μιὰ στιγμή ἡ Κυριακούλα ἀναστέναξε, ἀνοιξε τὰ μάτια καὶ τὸν ἐκοίταξε μὲ βλέμμα ὑγρό. Τὰ μάγουλά τῆς ἀρχίζανε νὰ ξαναπαίρνουν τὸ χρῶμα τους. Ὁ Σούγελος τῆς ἔδωσε κουράγιο.

— Ἔ, πάει πιὰ τώρα ἐκεῖνο τό... πρᾶμα... τὸ βγάλαμε ἔξω... Κουράγιο κυρὰ — Κυριακούλα... Τὴν ὑγείά σας νάχετε καί... ἀχρείαστο νᾶναι...

Ὁ Σούγελος ἦτανε ἄντρας νέος καὶ δυνατός. Τὴν ἔπιασε ἀπὸ τὶς μασκάλες καὶ τὴν ἀνασήκωσε. Γιὰ νὰ τότε βοηθήσῃ κ' ἐκείνη ἔγειρε δεξιὰ κι' ἀκούμπησε ἀπάνω του· μὲ τὸ ἀριστερό τῆς χέρι πιάστηκε ἀπὸ τὸν ὄμο του καὶ καθὼς τήνε βοηθοῦσε νὰ στηλωθῇ στὰ πόδια τῆς, γιὰ μιὰ στιγμή τὰ μάγουλά τους τριφτήκανε. Καὶ ὁ Σούγελος κατάλαβε πὼς τὸ μάγουλο τῆς μπακάλισσας ἦτανε μαλακὸ κι' ἀφρᾶτο, κι' ἀδιάφορο ποῦ μύριζε λιγάκι ξυδίλας.

Τὴν ἔβαλε νὰ καθήσῃ σ' ἓνα σκαμνὶ «Ἄσαχ!» ἀναστέναξε κείνη «Θέ μου, τ' ἦτανε τοῦτοσο;!»

— Ἔ, πάει τώρα, πάει... τὴν ὑγείά σας νάχετε.

Καὶ χαμογελοῦσε κρατώντας τὸ χέρι τῆς Κυριακούλας. Καὶ κείνη — παράξενο πρᾶμα — τοῦ τὸ ἄφηνε μ' εὐχαρί-

στησή της. Μὰ σὰν τὸ παιδί τοῦ μαγαζιοῦ φάνηκε στὴν πόρτα, ἡ Κυριακούλα τράβηξε ἀπότομα τὸ χέρι της κ' ἔρριξε μιὰ σημαντικὴ ματιὰ στὸ Σούγελο δείχνοντάς του μὲ τὸ μάτι τὸ παιδί, σὰ νὰ τοῦλεγε: «—Προσοχή! μᾶς βλέπουνε!» Ἀπὸ κείνη τὴ στιγμή ὁ Σούγελος κατάλαβε ὅτι ἡ γυναίκα ἐκείνη, ἡ ὄριμη καὶ παχειὰ σὰν Αὐγουστιάτικο πεπόνι, ἦτανε δικιά του. Κ' ἔγλυψε τὰ χεῖλη του μὲ λαιμαργία...

Τὴν ἴδια στιγμή μπῆκαν στὸ μαγαζὶ ὁ ἄντρας της καὶ ἡ ξαδέρφη της ποὺ ἔτρεξε νὰ τὴν περιποιηθῆ.

— Τί ἔπαθες, Κυριακούλα μου;

Ὁ Κοντομίχαλος περιμένε φωνές καὶ κατάρες, μὰ—πρᾶμα παράξενο— ἡ Κυριακούλα χαμογελοῦσε κ' ἔλεγε, διορθώνοντας τὰ μαλλιά της: «— Δὲν εἶναι τίποτα, δὲν εἶναι τίποτα... μιὰ ζάλη... μοῦ πέρασε...» Καὶ στὸ Σούγελο, ποὺ ἔτοιμαζότανε νὰ φύγη, εἶπε:

— Φεύγεις μᾶστορη;... Νὰ σὲ βλέπουμε καμμιά φορὰ ἀπὸ τὸ μαγαζὶ μας...

— Κάθε μέρα, κυρά μου.

Καὶ τὴν ἐκρυφοκοίταξε μὲ ματιὰ ποὺ ἔλεγε. «Μὰ ἀφοῦ τὰ συμφωνήσαμε πιά;...»

Ὁ Σούγελος ἐκράτησε τὴν ὑπόσχεσή του. Κάθε βράδι πλενότανε, ἔβαζε τὰ καλά του, ἔκλεινε τὸ μαγαζὶ του καὶ φρούστ! στὸ μπακάικο τοῦ Κοντομίχαλου. Ἐτρωγε ἐκεῖ, ἔπινε τὸ κατοσταράκι του, κερνοῦσε καὶ κανένα τὸ μαγαζάτορα, καὶ καμμιά φορὰ τότε ρωτοῦσε:

— Ἐ, τί γίνεται κεῖνο τό... ἀχρείαστο πρᾶμα;

— Ἄ, γιὰ τὴν κάσσα λές; Ἄμ δὲ μένει κ' ἔτσι, ἄνεργη. Τὴν ἐγιόμισα σῦκα, ξερὰ σῦκα, τὴν ἔκλεισα μὲ τὸ καπάκι της, κ' ἔτσι δὲ μποροῦν νὰ τρυνώσουν μέσα τὰ ποντίκια νὰ μοῦ τὰ φᾶνε!

— Σῦκα, ἔ;

— Κάτι παλιόσκα. Θὰ τὰ τσαπελιάσω νὰ τὰ στείλω στὴν Ἀθήνα... Τρῶνε κεῖ ἀπ' οὔλα αἱ παλιοπρωτευουσιᾶνοι, οἱ λιμάριδες, χά! χά! χά!...

— Ἐμένα μοῦ λές; Μήπως πέρσι ποὺ ἤμουνα στὴν

Ἄθῆνα δὲν εἶδα σ' ἓνα μανάβικο κρεμασμένες καλλιακοῦδες πού τις πλουῦσαν γιὰ ἀγριοπερίστερα; χά! χά! χά!...

— Χά! χά! χά! γέλασε καὶ ὁ ἄλλος.

Καὶ δόστου τσουγγρίζανε τὰ ποτήρια τους, φίλοι πιά κ' εὐχαριστημένοι ὁ ἓνας ἀπὸ τὸν ἄλλον. Συχνὰ φανερονότανε στὸ μαγαζί καὶ ἡ Κυριακούλα, κάνοντας τάχα τὸν ἀδιάφορο: « — Καλησπέρα, μάστορη! » « — Καλησπέρα, κυρά μου! » κ' ἐπῆγαινε, σεινάμενη — κουνάμενη, νὰ θρονιαστῇ στὸν πάγκο, πίσω ἀπὸ τις γυάλες μὲ τις καραμέλες καὶ τὰ στραγαλοκούφεται. Ἄπὸ κεῖ ἔρριχνε ματιές τοῦ μάστορη καὶ παραμόνευε τῇ στιγμῇ πού τὸ παιδί θὰ λείπη στὸ ὑπόγειο γιὰ κρασί κι' ὁ ἄντρας της θὰ σερβίρη κανέναν ἄλλο πελάτη, γιὰ νὰ σκύψη ἀπὸ πάνω καὶ νὰ σφυρῆξῃ τοῦ ἀγαπητικοῦ της:

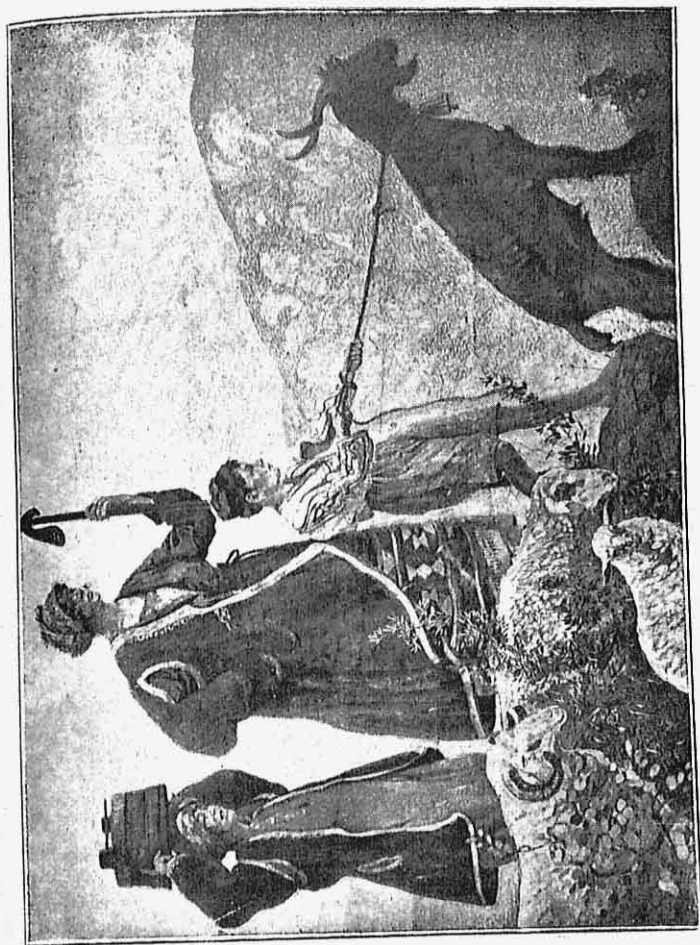
— Ἀπόψε, ἔ;... Ἀπόψε;

Ἄολα κι' ὄλα! Ἡ Κυριακούλα ἤθελε ξεχωριστὴ κρεβατοκάμαρα. « Ἐτσι κάνουνε τὰ καθωπρεπούμενα ἀντρόγενα! » ἔλεγε. Κι' αὐτὴ πού εἶχε κάνει μαγέρισσα μεγάλων σπιτιῶν στὴν Ἀθήνα, ἤξερε καλὰ ἀπὸ τέτοια. Πρὶν ἀπὸ τὸ γάμο τους εἶχε ἐπιβάλει τὴ συμφωνία αὐτὴ στὸ Νικολάκη, κ' ἔτσι καθένας εἶχε τὴν κάμαρή του, μιὰ φορὰ μάλιστα πού καὶ τὸ σπίτι τους ἦταν εὐρύχωρο.

Καὶ νὰ τώρα πού ὁ τέτοιος τρόπος ὕπνου τὴν εὐκόλυνε στοὺς ἔρωτές της. Γιατὶ τὸν ἀγαποῦσε πιά ἐκεῖνον τὸ μάστορη, τὸ Σούγελο, πού τὸ μαῦρο μουστακάκι του τῆς εἶχε ἀγκιστρώσει τὴν καρδιά. Δὲν ἦταν ἄλλη γιαιτρεία.

Τὸ βασανάκι της αὐτὸ ἦτανε πιὸ φλογερὸ κι' ἀπὸ κεῖνα γ' ἀθηναίικα μὲ τὴ φανταρία, κι' ἀπὸ κάτι ἄλλα κατοπινὰ— ἦτανε τὸ μεράκι της, τώρα σιὰ γέροματα. Τὸν ἔβλεπε νὰ μπαίη τὸ βραδάκι στὸ μαγαζί καὶ κόρωνε ὄλη...

Λοιπόν, ἐκεῖ κατὰ τὰ μεσάνυχτα, ἀφοῦ βεβαιονότανε πὼς «ἐκεῖνος ὁ συχαμένος ὁ Νικολῆς» ρουχάλιζε στὴν κάμαρά του, κατέβαινε, ἀνοιγε τὸ πισωπορτάκι κ' ἔξερευνοῦσε τὸ δρόμο. Ὁ Σούγελος νάτος στὴ γωνιά. Φρούστ! χωνότανε μέσα, κι' ἄρπαζε τὴ χοντρέλα του ἀπὸ τὴ μέση. Ἀποτρα-

ΑΠ' ΤΗ ΣΤΑΝΗ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ

Ε. ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΥ

βιόντουσαν στην αποθήκη, για μεγαλείτερη σιγουριά. Ένα φαναράκι κρεμασμένο από ένα γάντζο, τους έφεγγε... Στην αρχή, καθόντουσαν απάνω σε κάτι σακκιά με κρεμμύδια ή με γεννήματα... Εκεί, σε μια γωνιά, ήταν η κάσσα, γιομάτη ξερά σũκα, σκεπασμένη με τὸ καπάκι της. Μὰ τὴν Κυριακούλα δὲν τὴν ἔνοιαζε πιά. Μιὰ ἄλλη κατάσταση εἶχε γεννηθῆ στην ψυχὴ της. Ἀφοῦ ἐκείνο τὸ πρᾶμα τὸ «ἀχρείαστο» εἶχε γίνει αἰτία νὰ ξανανθίσῃ ἡ καρδιά της, δὲν τὸβλεπε μὲ κακὸ μάτι. Ἀπὸ τότε μάλιστα πὸ μ' ἕνα μαχαῖρι τοῦ ξεκόλλησε τὰ δυὸ γράμματα Κ. Κ. καὶ τᾶκαψε στὴ φωτιά, ἡ Κυριακούλα ἔβλεπε τὴν κάσσα χωρὶς καμμιά στεναχώρια, ὅπως τ' ἄλλα ἐπιπλα τοῦ σπιτιοῦ...

Καθότανε λοιπὸν τὸ ἐρωτικὸ ζευγάρι απάνω στὴν κάσσα καὶ γλυκοκουβέντιαζε καὶ χαϊδολογιότανε, μὲ ὅση ἀνεση ἐπάνω σ' ἕναν πάγκο δεντροστοιχίας ἐρημικῆς. Πότε-πότε, στὶς μακρινὲς ὥρες, στὸ ξεκούρασμα, ὁ Σούγελος ἔλεγε:

— Γι' ἀνασῆκω λιγάκι, βρὲ Κυριακούλα, νὰ πάρουμε κἀνα σũκο.

Κ' ἔπειτα ἔχωνε τὸ χέρι του κάτω ἀπὸ τὸ καπάκι κ' ἔπερνε ἀπὸ τὰ τσαπελόσυκα τοῦ Κοντομίχαλου, πὸν τὰ μασσουλλίζανε κ' οἱ δυὸ μὲ πνιχτὰ γέλια.

— Σιγὰ - σιγὰ θὰν τοῦ τὰ φᾶμε ὅλα! εἶπε ἕνα βράδυ ἡ Κυριακούλα. Καὶ θ' ἀδειάσῃ ἡ κάσσα.

Ὁ Σούγελος σήκωσε τοὺς ὤμους.

— Ἔ, καὶ τί; Σὰν ἀδειάσῃ ἡ κάσσα τότε βάζουμε αὐτόνε μέσα καί... ξεμπερδεύουμε. Ἔ, τὶ λές;...

Ἡ γυναίκα ἀνατρίχιασε. Ἄ, ὡς ἐκεῖ ὄχι! Μὴ τέτοια πράματα! Ἦτανε μεγάλα κρῖματα αὐτά, πὸν κολάζουν τίς ψυχὲς ἀσυχώρετα!...

Ἐκείνη τὴ στιγμή ἡ φλόγα τοῦ φαναριοῦ πέταξε μιὰ φουντωτὴ λάμψη κ' ἔσβυσε. Μείνανε στὸ βαθὺ σκοτάδι, σιωπηλοί. Ἡ Κυριακούλα εἶχε ἀποτραβῆξει τὸ χέρι της, κ' ἔνοιωθε μιὰ κρυάδα στὸ κορμί της, πλάγι στὸν ἄνθρωπο αὐτόνε πὸν εἶχε μελετήσῃ τὸ ἔγκλημα. Κ' ἐκείνος πάλι ἔνοιωθε πὸς ἡ γυναίκα αὐτὴ δὲν τὸν ἀγαποῦσε ἀκόμη ὅσο ἔπρεπε γιὰ νὰ μὴν ἀπαντήσῃ πρὸθυμα.

— Τί λές; τήνε ξαναρώτησε.

— Τί νά πῶ. Τέτοια πράματα δέ λέγονται... δέ λέγονται...

— Σωστά... Μόνο γίνονται, μουρμούρισε κείνος καὶ σῶπασε.

Τὴ νεκραμάρα τῆς σκοτεινῆς ἀποθήκης δὲν ἐτάραζε παρὰ ἢ πείνα κάποιου ποντικοῦ ποὺ ροκάνιζε κουκιά, φασόλια, ποιὸς ξέρει... Ὁ Σούγγελος καὶ ἡ Κυριακούλα εἶχαν τὴ σκέψη τους στηλωμένη στὸ ἴδιο πρᾶμα καὶ ἔβλεπαν τὸ ἴδιο ὄραμα: Τὸν Κοντομίχαλο ξαπλωμένο μέσα στὴν κάσσα, μὲ τὰ χέρια σταυρωμένα, καὶ νὰ τόνε κατεβάζουνε μὲ δυὸ σκοινιά κάτου, στὸν τάφο. Ἡ Κυριακούλα ἀνατρίχιασε καὶ πετάχτηκε ἀπάνου ὄρθια.

— Φτάνει γι' ἀπόψε, εἶπε.

Βγήκανε στὸ δρόμο. Τὸ φεγγάρι — κρῦο Γεναριάτικο φεγγάρι — τοὺς ἐχτύπησε στὸ πρόσωπο. Δὲν κοιταχτήκανε καθόλου. Ὁ Σούγγελος εἶπε ξερὰ «καληνύχτα» καὶ τράβηξε τὸ δρόμο του.

Ἡ Κυριακούλα μπῆκε μέσα, μαντάλωσε τὴν πορτούλα καὶ πῆγε στὴν κάμαρή της. Ἐπесе στὸ κρεβάτι, μὰ δὲ μπορούσε νὰ βρῆ τὸν ὕπνο. Δυὸ - τρεῖς φορές τὰ δόντια της χτυπήσανε σὰν ἀπὸ πυρετό...

Τὴν ἄλλη μέρα ὁ Σούγγελος δὲν ἐφάνηκε στὸ μπακάλιο. Ἡ Κυριακούλα ἀνακουφίστηκε.

Μὰ ὅταν πέρασαν δυὸ ἀκόμη μέρες καὶ τρεῖς χωρὶς νὰ φανῆ, ἡ γυναίκα ἄρχισε νὰ στενοχωριέται. Πρῶτα ἡ καρδιά της, ὕστερα τὸ κορμί της, τὸν ἀποζητοῦσαν. «Νὰ πάρῃ ἡ ὀργή, ἔλεγε μέσα της, δὲ μπορῶ νὰ κάνω χωρὶς αὐτόνε. Τί κακὸ εἶναι καὶ τοῦτο, βρὲ δυχατέρα;»

Ἐνα βραδάκι, ὁ ἄντρας της εἶπε:

— Μωρὲ γυναίκα, μᾶς ἀρνήστηκε ὁ μάστρο - Γιάννης. Δὲ φαίνεται καθόλου. Μὴν εἶν' ἄρρωστος;

— Μπά! εἶπε τὸ μπακαλόπουλο, ἐγὼ πέρασα τὸ μεσημέρι ποὺ ερχόμουν ἀπὸ τὴ βρύση, καὶ τὸν εἶδα ποὺ πλάνιζε τάβλες.

—“Α, μὰ τότες θὰ πάω νὰ τότε φέρω! ἔκανε ὁ μπακάλης. Τί θὰ πῆ αὐτό; Ἔνα φίλο ἔχουμε καὶ μεῖς.

Καὶ βγῆκε ἀπὸ τὸ μαγαζί, σχεδὸν τρέχοντας.

Μετὰ λίγη ὥρα ξαναφάνηκε μὲ τὸ Σούγελο.

—Νάτος ὁ κύριος! Μᾶς ἔκανε τὸ χολιασμένο... Γιατί; τί σοῦ κάναμε; Μὴ δὲν εἶναι καλὰ τὰ φαγιά μας; τὸ κρασί μας; ἢ παρέα μας;

Ἡ Κυριακούλα ἔβλεπε τὸν ἄντρα της—ἔτσι δοῦλο σ' ἓναν πελάτη πὺ ξόδιαζε ἀλογάριαστα, πὺ ἔφερνε κ' ἄλλους πὺ τοῦ διώρθωνε τὰ ἐπιπλα τοῦ μαγαζιοῦ τζάμπα—κ' ἔνοιωθε μεγάλη περιφρόνηση γιὰ αὐτόν. Ἄμ δὲν τῆς ταίριαζε αὐτηνῆς ἐτοῦτος ὁ γερο-νεκρούφης, πὺ μυρίζανε τὰ χῶτα τοῦ γῆς. Νά, κεῖνος ὁ λεβέντης τῆς ἔπρεπε, μὲ τὸ τσεγκελωτὸ μουστάκι καὶ τὰ μάτια τὰ τσαχπίνικα πὺ τῆς ψάχνανε τὴν καρδιά. Καὶ γιὰ μιὰ φορὰ ἀκόμη εἶπε μέσα της: «Καλὰ τοῦ κάνω τοῦ γέρο-τσιγγούνη! Καλὰ τοῦ κάνω, τέτοιος πὺ εἶναι!»

Τὰ ξαναφτειάξανε. Ὁ Σούγελος ξαναπῆρε τὴ θέση του, κάτω ἀπὸ τὸ τεζάχι, καὶ τὴν ἄλλη... μέσα στὴν ἀποθήκη. Τὸ ἴδιο βράδυ ὁ Σούγελος καὶ ἡ Κυριακούλα, καθισμένοι ἀπάνω στὴν κάσσα, μασσουλίζανε ἀπὸ τὰ ξερὰ σῦκα, εὐτυχισμένοι, ἡσυχοί.

Κ' ἔτσι περνοῦσε ὁ καιρός. Ὁ Σούγελος δὲν ἔκανε πιά κείνη τὴ φοβερὴ ἐρώτηση: «Ἔ, τί λές;» πὺ ἀναστάτωσε τὴν ἀγαπητικιά του. Μὰ ὅταν ἓνα βράδυ ἐκείνη τοῦ εἶπε: «ἔξερεις; εἶναι κάμποσες μέρες τώρα πὺ ὑποφέρει ἀπὸ τὸ συκῶτι τοῦ ὁ κακομοίρης», ὁ Σούγελος ἂν καὶ κατάλαβε εἶπε: «Ποιός;» «Ὁ ἄντρας μου» ἀπάντησε ἡ Κυριακούλα. Τότε ὁ Σούγελος κατεβάζοντας τὸ χέρι καὶ χτυπώντας δυὸ φορὲς τὴν κάσσα, εἶπε:

—Καὶ τί σὲ νοιάζει; Ἔσὺ ἡσουνα ζωντανὴ ἀκόμα, καὶ κεῖνος βιαζότανε νὰ σὲ βάλῃ μιὰ ὥρ' ἀρχήτερα ἐδῶ μέσα γιὰ... γιὰ ν' ἀλλάξῃ τὸ γιοῦκο.

—Λές, Γιάννη;

—Ἄμ, τί λέω... Ἔτσι εἶναι. Μόνο ἔπρεπε νᾶσαι κουτὴ ὅσο εἶσαι γιὰ νὰ μὴν τὸ καταλαβαίνῃς.

Μείνανε λίγο σιωπηλοί, κ' ἔπειτα κάνανε πὼς ἀλλάζουν κουβέντα, μὰ ὁ νοῦς καὶ τῶν δυονῶν ἦταν ἐκεῖ. "Αἷσαφνα, ἐκεῖνος λέει:

— Κι' ὅμως τί καλύτερα ποὺ θάμαστε ἂν ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἔβγαινε ἀπὸ τῆ μέση.

— Ποιὸς; ρώτησε ἡ γυναίκα κουτά.

— Νά, ὁ ἄντρας σου, ποιὸς ἄλλος.

Ἡ Κυριακούλα ἀνατρίχιασε· κι' αὐτὴ τὴ φορὰ, ἀντὶς ν' ἀποτραβήξῃ τὸ χέρι της, ἔσφιξε δυνατώτερα τὸ χέρι τοῦ ἀγαπητικοῦ της.

Τὸ ποντίκι ἀρχίνησε πάλι νὰ τρίξῃ μέσα στὸ σακκὶ μὲ τὰ κουκιά. Σὲ λίγο ἀκούστηκαν καὶ τὰ ὀρνίθια τῆς αὐγῆς.

— "Ωρα νὰ πηγαίνω, εἶπε ὁ Σούγελος.

Τὸ ἄλλο βράδυ ὁ Κοντομίχαλος βογγοῦσε ἀπὸ τοὺς πόνους. Τὸ συκὸτι του εἶχε πρησιτῆ.

— Τὶ λέει ὁ γιατρός; τότε ρώτησε ὁ Σούγελος.

— Δὲν τ'ὄπα ἀκόμα στὸ γιατρό, ἀπάντησε ὁ τσιγγούνης ποὺ ἀλήθεια δὲν ἀποφάσιζε ἀκόμη νὰ πληρώσῃ μιὰ βίτζιτα.

— "Αμ, τί κάθισαι; τότε μάλωσε ὁ φίλος του. Μικρὸ κουκουῦδι γιάτρευε, μεγάλο μὴν τὸ κάνεις, ποὺ λέει κι' ὁ λόγος... Σήμερα κιόλας νὰ πᾶς στὸ γιατρό νὰ σὲ κοιτάξῃ... "Εγὼ αὔριο πρωτὶ φεύγω γιὰ τὴν Ἀθήνα... "Ἐχω ν' ἀγοράσω κάτι ἐργαλεῖα τῆς τέχνης, ἔχω κι' ἄλλες δουλειές. Μὰ θὰ γυρίσω σὲ καμμιά βδομάδα καί... ξέρεις, παλιόφιλε; θέλω νὰ σὲ βρῶ καλά, ἔτσι σὰν πρῶτα ντοῦρο - Κουμουντοῦρο!..

Κι' ἀλήθεια, τὴν ἄλλη μέρα ὁ Σούγελος χάθηκε ἀπὸ τὸ χωριό.

Στὸ μεταξύ, ἡ ἀρρώστεια τοῦ Κοντομίχαλου ὄλο καὶ χειροτέρευε. Κατάκοιτος στὸ κρεβάτι τώρα, βογγοῦσε νυχτό-ημερα. «Κήρωσις τοῦ ἥπατος» εἶχε πεῖ ὁ γιατρός, ἔδωσε κάποια γιατρικά, κ' ἔφυγε δυσανεστημένος γιὰ τὴ φτωχικιά πληρωμή. Μὰ ὁ μπακάλης βογγοῦσε τώρα καὶ γιὰ τὰ λεφτά: «"Ὠχ, μάννα μου, ὦχ, μαννούλα μου...» κ' ἔρεβε ὁ μαῦρος.

Ἡ Κυριακούλα πηγαινοερχότανε, στενοχωρημένη, σασι-
σμένη, ἀπὸ τὸ σπίτι στὸ μαγαζί, κι' ἀπὸ τὸ μαγαζί στὸ
σπίτι, καὶ καταριότανε τὴ μοῖρα τῆς. Μιὰ μέρα, ἐκεῖ πού
σκοτείνιαζε, ὁ ἄρρωστος τῆς λέει:

— Κυριακούλα... γιὰ ἔλα κοντά... νὰ σοῦ πῶ... Ἐκείνη
τῆ... τὴν κάσσα...

— Ἔ;

— Ἔ, λοιπόν λέω... ἅμα, σὺν Θεῷ, σηκωθῶ... νὰ τήνε
κάνουμε κομμάτια, λέω, καὶ νὰ τήνε κάψουμε στὴ μπουγάδα.

Ἡ Κυριακούλα σήκωσε τοὺς ὤμους μὲ ἀδιαφορία.

— Καλά... νὰ τὴν κάψουμε.

Καὶ βιάστηκε νὰ κατεβῆ στὸ μαγαζί, ὅπου τὸ μπακαλό-
πουλο εἶχε μείνει μόνο καὶ θὰ δεκάτιζε τὶς καραμέλες...
Ἄλλὰ νὰ τώρα πού δὲν ἦτανε μόνο. Ὅχι στὴ συνηθισμένη
του θέση, ἀλλὰ σὲ μιὰ μισοσκότεινη γωνιά, κοντὰ σὲ κάτι
παλιὰ βαρέλια καθόταν ἕνας ἄνθρωπος, ἔπινε καὶ καρτε-
ροῦσε. Τὰ μάτια τῆς Κυριακούλας ξεχώρισαν ἀμέσως τὸν
ἀγαπητικό τῆς κ' ἔτρεξε μὲ λαχτάρια.

— Ἄ, ἦρθες; Δόξα σοι ὁ Θεός! εἶπε καὶ κάθησε κοντά
του. Καὶ ὕστερα, χαμηλόφωνα:

— Ἐχω νὰ σοῦ μιλήσω... Ξέρεις; εἶναι ἀκόμα στὸ
κρεβάτι.

— Χμ;.. ὁ γιατρὸς τί λέει;

— Τί νὰ πῆ... Σήμερα διώρισε κι' ἄλλα γιαιτρικά...
Αὐτὴ ἡ ἀρρώστεια, λέει, θὰ πάη τοῦ μάκρου... τοῦ μάκρου...

Ὁ Σούγγελος περιμένε νὰ κατεβῆ πρῶτα τὸ παιδί στὸ
ὑπόγειο, καὶ τότε, βγάζοντας ἀπὸ τὸν κόρφο του ἕνα μπου-
καλάκι, τὸ κράτησε μπροστὰ στὴ γυναίκα καὶ τῆς εἶπε σιγά:

— Τὸ βλέπεις αὐτό;.. Ἐνα κι' ἕνα... Δόστου το ἀπόψε
καί... ἡσυχάζουμε ὅλοι.

Καὶ τ' ἀκούμπησε στὸ τραπέζι.

Ἡ γυναίκα ἄρχισε νὰ τρέμη. «Πάρτο!» εἶπε ὁ ἄντρας
χαμηλόφωνα. Ἐκείνη δὲν τολμοῦσε νὰ τ' ἀγγίξῃ... Ἡ σκάλα
τοῦ ὑπόγειου ἀκούστηκε νὰ τρίξῃ. Τὸ παιδί ἀνέβαινε.
«Πάρτο!» ξανάκανε σφουριχτὰ ὁ ἄντρας σπρώχνοντάς το
κατὰ τὴ γυναίκα καὶ κοιτάζοντάς τη κατάματα, μὲ θυμό...

Καὶ τότε ἡ γυναίκα, μὲ μιὰ γρήγορη κίνηση, ἄρπαξε τὸ πουκαλάκι καὶ τὸκρυψε στὸν κόρφο της.

Τὴν ἄλλη μέρα, ἐκεῖ κατὰ τὸ μεσημέρι, ἡ Κυριακούλα κατέβηκε τρεχάτη στὸ μαγαζί, μὲ τὰ μαλλιά ριγμένα στὶς πλάτες καὶ φώναξε:

— Θεούλη μου! Παναγία μου!.. Τρεχᾶτε! τρεχᾶτε!... Ξειψύχησε!... Πωπωπώωω!

Ὅσοι ἦτανε τὴν ὥρα κείνη στὸ μαγαζί τρέξανε πίσω της. Ἡ αὐλὴ τοῦ σπιτιοῦ γέμισε ἀπὸ ἄντρες, γυναῖκες τῆς γειτονιάς, παιδιά. Πολλοὶ μπήκανε στὴν κάμαρα τοῦ Κοντομίχαλου, ἄλλοι κοιτάζανε ἀπὸ τὰ παράθυρα τῆς αὐλῆς... Ὁ μπακάλης ἦτανε ξερός· μιὰ κόκκινη ἄφρη ἔβγαινε ἀπὸ τὸ στόμα του καὶ τὰ μάτια του γουρλωμένα κοιτάζανε τὸ ταβάνι.

Ἡ Κυριακούλα τραβοῦσε τὰ μαλλιά της: « — Πωπὸ τί ἔπαθα ἡ κακομοίρα!... » Καὶ οἱ γείτόνισσες τῆς κάνανε ἄερα καὶ τῆς βάζανε ξύδι στὴ μύτη... Ἄλλες μοιρολογούσανε κιάλας «τὸν ἄτυχο τὸν κὺρ - Νικολάκη». «Συκότι, καλέ, κακιὰ ἀρρώστεια... Στ' ἄγρια βουνά!.. Γλυτώνει ἄνθρωπος;»

Κατὰ τὸ βράδυ ἦρθε κι' ὁ Σούγγελος. Στὴ νεκρικὴ σάλα ἦτανε κόσμος. Ἡ Κυριακούλα μόλις τὸν εἶδε ταράχτηκε, ἔκανε κᾶτι νὰ πῆ, μὰ ἐκεῖνος τῆς ἔρριξε μιὰ σημαντικὴ ματιὰ κ' ἔβαλε τὸ δάχτυλο ὀρθὸ μπροστὰ στὸ στόμα: «Σιωπή!» Ἐπειτα ἔγειρε τὸ δάχτυλο καὶ καμώθηκε πὼς στρήβει τὸ μουστάκι του. Ἡ Κυριακούλα ἀναστέναξε. Καὶ σὲ λίγο, δυνατὰ γιὰ ν' ἀκουστῆ, εἶπε:

— Καλὰ ποὺ ἦρθες, μαστορή μου... Νὰ τοῦ κάνης καὶ τὴν κάσσα του, τοῦ ἄμοιρου...

— Ζωὴ σὲ λόγου σου, ἀπάντησε κείνος. Θὰ νοιαστῶ. Καὶ κατέβηκε στὸ μπακάλικο, εἶπε τοῦ παιδιοῦ ν' ἀνοίξῃ τὴν ἀποθήκη καὶ μπῆκε μέσα. Ἐσκυψε κι' ἄδειασε ὀλότελα τὴν κάσσα ἀπὸ τὰ σῦκα... Ἐπειτα ἀνασηκώθηκε, καὶ βάζοντας τὰ χέρια στὴ μέση του, μουρμούρισε κοιτάζοντάς τη.

— Χμ... Λιγάκι μεγάλη θὰν τοῦ πέση, μά... δὲν πειράζει.